

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

Кафедра філософії та міжнародної комунікації

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан економічного факультету

А. Діброва **Анатолій ДІБРОВА**

“ 30 ” *05* 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри філософії та
міжнародної комунікації

Протокол № 10 від 18.05.2023 р.

Завідувач кафедри

В. Кульченко **Валентина КУЛЬЧЕНКО**

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Облік і аудит»

Н. Кузик **Наталія КУЗИК**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛОГІКА

Спеціальність: 071 Облік і оподаткування (повний і скорочений термін)

Освітня програма: Облік і аудит

Економічний факультет

Розробник: доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації, к. філос. н. Матвієнко І.С.

Київ - 2023

1. Опис навчальної дисципліни

«ЛОГІКА»

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	
Освітній ступінь	Бакалавр
Спеціальність	071 Облік і оподаткування (повний і скорочений терміни навчання)
Освітня програма	Облік і аудит
Характеристика навчальної дисципліни	
Вид	Вибіркова
Загальна кількість годин	150
Кількість кредитів ECTS	5
Кількість змістових модулів	2
Форма контролю	Екзамен
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання	
	денна форма навчання
Рік підготовки	4-й (повний термін навчання) 2-й (скорочений термін навчання)
Семестр	8-й (повний термін навчання) 2-й (скорочений термін навчання)
Лекційні заняття	30 год.
Практичні, семінарські заняття	15 год.
Самостійна робота	105 год.
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3

Мета, завдання та компетенції навчальної дисципліни

Реалізація завдань, що стоять перед сучасним українським суспільством в різних галузях знань, неможлива без наявного інтелектуального потенціалу та належного кадрового забезпечення. Високий рівень освіченості і виховання фахівців різних галузей є запорукою не лише ефективної професійної діяльності, але і створення привабливого іміджу України, що сприятиме її інтеграції до світової спільноти. А це вимагає розвитку і поглиблення вивчення логіки як науки, адже логічна культура є ядром інтелектуальної культури будь-якого фахівця.

Мета викладання дисципліни "Логіка" – формування і удосконалення логічної культури мислення, формування раціонально-аналітичного підходу до аналізу різноманітних процесів та явищ сучасного суспільства, активізація творчого потенціалу особистості.

Завдання:

викласти загальні засади логіки, проаналізувати основні форми і закони міркувань, розкрити основний метод дослідження сучасної логіки;

надати цілісне уявлення про особливості змісту та проблематики логічного знання, його науковий апарат;

сформувати навички аналітичного мислення, вміння доводити та відстоювати свою думку;

сприяти прищепленню елементів культури мислення та підвищенню інтересу до сучасної логічної культури.

Набуття компетентностей:

- ***інтегральна компетентність (ІК):*** здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері обліку, аудиту, аналізу та оподаткування в процесі професійної діяльності, що передбачає застосування теорій та методів економічної науки і характеризується комплексністю й невизначеністю умов.

- ***загальні компетентності (ЗК):***

ЗК 2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК7. Здатність бути критичним та самокритичним.

Програмні результати навчання:

ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I.

«ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЛОГІЧНОГО ЗНАННЯ. ПОНЯТТЯ І СУДЖЕННЯ ЯК ФОРМА МІРКУВАННЯ»

Тема лекційного заняття 1. «Предмет, метод і значення логіки.»

Визначення логіки як науки. Мислення і міркування. Міркування як предмет логіки, його структура і види. Істинність і правильність міркування. Метод формалізації.

Міркування як знаковий процес. Поняття про знак. Загальна характеристика знаків та їх види.

Мова як інформаційна знакова система. Природні і штучні мови. Поняття про формалізовану мову як засіб виявлення логічної форми мовних виразів.

Основні види мовних знаків: ім'я і висловлювання. Предметне і смислове значення мовних знаків.

Основні семіотичні аспекти мови: семантичний, синтаксичний, прагматичний, їх взаємозв'язок.

Історичні етапи розвитку логічного знання. Традиційна і сучасна логіка.

Функції логіки в науковому пізнанні і практиці. Логіка та інші науки.

Поняття закону мислення. Логічна правильність міркування, визначеність, послідовність, несперечливість і обґрунтованість думок. Логічна помилка.

Основні формально-логічні закони: суперечності, тотожності, виключення третього та достатньої підстави у світлі сучасних логічних уявлень.

Тема лекційного заняття 2. «Поняття як форма міркування.»

Поняття як форма міркування. Мовні форми вираження понять. Поняття та ім'я. Смысл і значення імені. Принципи теорії іменування.

Основні прийоми утворення понять. Порівняння, аналіз, синтез, абстрагування, узагальнення.

Логічна характеристика поняття. Структура поняття. Зміст поняття. Ознаки, види ознак. Ознаки суттєві та несуттєві.

Обсяг поняття. Клас (множина) і підклас (підмножина). Елемент класу. Відношення належності елементу до класу і включення класу в клас. Операції з класами: перехрещення, об'єднання, доповнення, віднімання. Основні закони булевої алгебри.

Зв'язок змісту та обсягу поняття. Закон оберненого відношення між змістом та обсягом поняття.

Види понять. Одиничні та загальні. Поняття з нульовим і універсальним обсягом. Реєструючі та нереєструючі. Розділові та збірні. Конкретні й абстрактні. Позитивні та негативні. Співвідносні та безвідносні.

Логічні відношення між поняттями. Порівняльні та непорівняльні поняття. Види порівняльних понять: сумісні й несумісні.

Типи сумісності: рівнозначність, підпорядкування, перехрещення.

Типи несумісності: співпідпорядкування, протилежність, суперечливість.

Застосування колових схем для зображення відносин між поняттями.

Логічні операції над обсягом понять. Узагальнення і обмеження понять. Межі узагальнення і обмеження. Поняття про категорії.

Поділ поняття. Структура поділу (поділюване поняття, члени поділу, основа поділу). Види поділу: поділ за видозміною ознаки, дихотомічний поділ. Правила поділу.

Класифікація та її види. Значення поділу і класифікації в науці та практиці.

Операції над змістом понять. Визначення поняття. Структура визначення та його види. Номінальні і реальні визначення. Явні і неявні визначення.

Структура і види явних визначень.

Контекстуальні, індикативні, аксіоматичні, рекурсивні, остенсивні визначення, визначення через співвідношення з протилежним поняттям та ін.

Прийоми, подібні до визначень: опис, характеристика, порівняння, розрізнення, роз'яснення за допомогою прикладу та ін.

Правила визначень. Помилки у визначеннях.

Значення визначень у науці і практиці.

Тема лекційного заняття 3. «Судження як форма міркування».

Судження як форма міркування. Мовні форми вираження суджень. Судження і висловлювання. Висловлювання, його смисл і значення. Прості і складні судження.

Логічна характеристика простого судження. Склад простого судження. Види простих суджень: атрибутивні (категоричні), судження існування, судження з відношеннями.

Атрибутивні судження та їх види. Поділ суджень за кількістю: одиничні, загальні, часткові. Поділ суджень за якістю: ствердні та заперечні. Об'єднана класифікація суджень за якістю та кількістю: загальноствердні (А), загальнозаперечні (Е), частковоствердні (І), частковозаперечні (О).

Розподіленість термінів у судженнях. Колові схеми відносин між термінами в категоричних судженнях. Відносини між судженнями за істинністю. Логічний квадрат.

Логічна характеристика складних суджень. Утворення складних суджень з простих. Види складних суджень: еднальні, розділові, умовні, еквівалентні.

Поняття про логічний сполучник. Види логічних сполучників: кон'юнкція, диз'юнкція, імплікація, еквіваленція. Заперечення як логічний оператор і логічний сполучник. Заперечне судження.

Виклад складних суджень мовою логіки висловлювань.

Модальність судження. Основні види модальностей: алетична модальність, епістемічна модальність, деонтична модальність, часова модальність, аксіологічна модальність та ін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. «УМОВИВІД. ЛОГІЧНІ ОСНОВИ ТЕОРІЇ АРГУМЕНТАЦІЇ»

Тема лекційного заняття 1. «Загальна характеристика умовиводів. Безпосередні умовиводи»

Умовивід як форма мислення. Мовні форми виразу умовиводу. Логічна характеристика умовиводу. Структура умовиводу: засновки, висновок. Семантичний рівень аналізу умовиводів. Поняття про відношення логічного слідування та його зв'язок із логічними законами. Синтаксичний рівень аналізу умовиводів. Поняття про вивід і правила виводу.

Види умовиводів. Безпосередні та опосередковані умовиводи. Дедуктивні, індуктивні та умовиводи за аналогією. Демонстративні та правдоподібні (імовірні) умовиводи.

Безпосередні умовиводи. Перетворення, обернення, протиставлення предикату, виводи за логічним квадрантом.

Тема лекційного заняття 2. «Дедуктивні умовиводи.»

Простий категоричний силізм. Визначення і структура силізму. Терміни силізму: більший, менший, середній. Більший та менший засновки. Аксіома силізму. Фігури та модуси силізму. Загальні правила силізму і спеціальні правила фігур.

Умовний умовивід. Визначення і структура умовного умовиводу. Умовно-категоричний умовивід. Визначення і структура. Правильні модуси силогізму: ствердний і заперечний.

Розділовий умовивід. Визначення і структура розділового умовиводу. Розділово-категоричний умовивід. Визначення і структура. Правильні модуси силогізму: ствердно-заперечний та заперечно-ствердний.

Умовно-розділовий умовивід. Визначення і структура умовно-розділового умовиводу. Модуси силогізму: ствердний (конструктивний) та заперечний (деструктивний). Прості та складні умовно-розділові умовиводи (дилеми, трилеми, полілеми).

Проста та складна конструктивна дилема. Проста та складна деструктивна дилема.

Скорочені, складні та складноскорочені умовиводи. Ентимема та її види. Метод перевірки ентимем. Полісилогізм. Прогресивний та регресивний полісилогізм. Сорит. Прогресивний та регресивний сорит. Епіхейрема.

Тема лекційного заняття 3. «Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією»

Загальна характеристика індуктивних умовиводів та їх відмінність від дедуктивних.

Типи індуктивних міркувань: демонстративна та недемонстративна індукція.

Демонстративні індуктивні умовиводи. Повна індукція, її визначення і структура. Математична індукція, її визначення і структура.

Правдоподібні (Імовірні) індуктивні умовиводи. Популярна індукція. Умови підвищення обґрунтованості висновків у міркуваннях популярної індукції.

Статистична індукція. Поняття про популяцію, зразок і частотність ознаки. Прямий статистичний вивід. Умови підвищення обґрунтованості висновків у міркуваннях статистичної індукції.

Наукова індукція. Поняття і основні властивості причинного зв'язку. Елімінативний характер наукової індукції. Основні методи наукової індукції. Індукція і дедукція як методи пізнання та їх взаємозв'язок у процесі розвитку знання.

Визначення аналогії як виду умовиводу. Структура і види аналогії. Умови підвищення ступеню імовірності висновку за аналогією.

Аналогія як метод пізнання. Висновки за аналогією — логічна основа теорії подібності і методу моделювання.

Евристична і експлікативна функція аналогії.

Зв'язок аналогії з дедукцією та індукцією.

Тема лекційного заняття 4. «Логічні підстави теорії аргументації. Логічні форми розвитку знання»

Доказове міркування — логічна основа наукового знання. Аргументація, доведення, переконання. Критика, спростування, переконання у протилежній точці зору.

Логічна характеристика доведення. Визначення доведення. Структура доведення: теза, аргументи, демонстрація. Види доведень: прямі та непрямі доведення.

Логічна характеристика спростування. Визначення спростування. Структура спростування. Види спростувань: спростування тези, спростування аргументів, спростування демонстрації.

Правила доведення і спростування відносно тези, аргументів, демонстрації. Основні помилки, які допускаються у доведеннях і спростуваннях.

Логічний аналіз наукової проблеми. Поняття наукової проблеми. Питання як логічна форма постановки проблеми. Структура питання. Види питань. Умови правильної постановки питань. Види відповідей. Проблема побудови логіки питань і відповідей.

Логічний аналіз гіпотези. Гіпотеза як форма розвитку знання. Визначення гіпотези. Види гіпотез. Поняття робочої гіпотези у науці. Критерії обґрунтованості наукових гіпотез.

Підтвердження і спростування гіпотез. Метод верифікації наслідків. Роль експерименту у процесі перевірки гіпотез. Спростування гіпотез через фальсифікацію наслідків. Повне і

часткове спростування гіпотез. Імовірна оцінка ступеню підтвердження гіпотез. Конкуруючі гіпотези в науці.

Доведення гіпотез. Гіпотеза і достовірне знання. Прямий і непрямий методи доведення гіпотез.

Логічний аналіз наукової теорії. Поняття про наукову теорію. Формування наукових теорій. Методи побудови наукових теорій. Дедуктивний та гіпотетико-дедуктивний методи.

Програма та структура навчальної дисципліни «Логіка» для повного терміну денної та заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	денна форма					Заочна форма			
	тижні	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			Л	П	с.р.		л	п	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади логічного знання. Поняття і судження як форми міркування									
Тема 1. Предмет, метод і значення логіки	1,2	22	5	2	15				
Тема 2. Поняття як форма міркування	3,4 5,6	28	5	3	20				
Тема 3. Судження як форма міркування	7,8	28	5	3	20				
Разом за змістовим модулем 1		78	15	8	55				
Змістовий модуль 2. Умовивід. Логічні основи теорії аргументації									
Тема 1. Загальна характеристика умовиводів. Безпосередні умовиводи	9	20	4	1	15				
Тема 2. Дедуктивні умовиводи	10,11	15	3	2	10				
Тема 3. Індуктивні умовиводи. Умовиводи за аналогією	12,13	15	3	2	10				
Тема 4. Логічні основи теорії аргументації. Логічні форми розвитку знання.	14,15	22	5	2	15				
Разом за змістовим модулем 2		72	15	7	50				
Усього годин		150	30	15	105				

Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет і значення логіки.	2
2	Поняття як форма міркування.	2
3	Логічні операції з поняттями.	2
4	Судження як форма міркування.	2
5	Складне судження та його види	2
6	Поняття умовиводу. Безпосередні умовиводи Дедуктивні умовиводи. Індуктивні умовиводи	2
7	Логічні основи теорії аргументації. Логічні форми розвитку знання.	3
	Всього	15

Теми самостійної роботи

№	Назва теми	Кількість годин
1	Мислення, Інтелект, Пам'ять, Логіка	20
2	Зв'язок між мисленням і мовою. Закони логіки	15
3	Логіка та логічні прийоми	15
4	Аргументація. Логічні судження.	10
5	Вірогідність і невизначеність в логіці	10
6	Процес прийняття рішення	15
7	Розвиток навичок рішення задач. Творче мислення	20
	Всього	105

Приклади контрольних запитань

1. Назвіть та охарактеризуйте основні форми абстрактного мислення.
2. Логічна форма міркувань. Метод формалізації.
3. Назвіть основні закони логіки.
4. Зміст та обсяг поняття. Закон оберненого відношення між змістом та обсягом понять.
5. Назвіть та охарактеризуйте види понять.
6. Обмеження понять як логічна операція з обсягом.
7. Узагальнення понять як логічна операція з обсягом
8. Поділ як логічна операція з обсягом. Види поділу.
9. Правила поділу понять.
10. Структура визначення (дефініції) понять.
11. Розподіленість термінів у простих категоричних судженнях
12. Класифікація простих суджень за змістом предиката
13. Назвіть та охарактеризуйте види простих суджень за кількістю
14. Назвіть та охарактеризуйте види простих суджень об'єднаної класифікації за кількістю та за якістю (А, Е, І, О)
15. Назвіть та охарактеризуйте види суджень за якістю.
16. Дайте визначення і наведіть приклад безпосереднього умовиводу, утвореного через перетворення.
17. Дайте визначення і наведіть приклад безпосереднього умовиводу, утвореного через обернення.

18. Дайте визначення і наведіть приклад індуктивного умовиводу.
19. Дайте визначення і наведіть приклад простого категоричного силлогізму. Назвіть структурні компоненти цього умовиводу.
20. Фігури силлогізму. Наведіть приклад 4-х фігур силлогізму та дайте їх графічне відображення.

Приклади комплектів тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

1. Яке відношення між поняттями “школа”, “вища школа”, “ вища школа в Україні”:*(запишіть одну правильну відповідь у бланку відповідей)*

1	Перехрещення
2	Супідрядності
3	протилежності
4	підпорядкування
5	Рівнозначності

2. Дайте повну логічну характеристику понять: *(підберіть до кожного поняття його вид за обсягом та змістом)*

Поняття	за обсягом		за змістом								
	А. Загальне	В. Одиначне	С. Нульове	І. Конкретне	II. Абстракт-не	а. Позитивне	б. Негативне	α. Співвід-носне	β. Безвід-носне	а) Збірне	б) Незбірне
1. шкільна документація											
2. неуспішність											
3. група											

3. Яке узагальнення поняття буде правильним ? *(виберіть одну правильну відповідь)*

1	поняття – судження
2	поняття – форма мислення
3	поняття – абстрактне поняття
4	поняття – умовивід
5	поняття – складне судження

4. Назвіть види визначення в наведеному прикладі "Тіло, утворене від обертання трикутника навколо одного із катетів, називається прямим круговим конусом.": *(виберіть декілька правильних відповідей)*

1	Номінальне
2	Реальне
3	Неявне
4	Явне
5	остенсивне
6	Генетичне
7	через рід і видову відмінність

5. Яка помилка у визначенні „Прямий кут – це такий кут, який не є ні гострим, ні тупим”: *(виберіть одну правильну відповідь)*

1	визначення невідомого через невідоме
2	у визначенні дефієндум менше дефієнса
3	заперечне визначення
4	визначення не чітке
5	у визначенні дефієндум більше дефієнса

6. Яка помилка у поділі: “За силою зору люди поділяються на короткозорих і далекозорих”: *(виберіть одну правильну відповідь)*

1	Поділ не за однією основою
---	----------------------------

2	Поділ із зайвими членами
3	“Стрибок у поділі”
4	Члени поділу не виключають один одного
5	Неповний поділ.

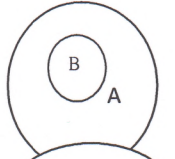
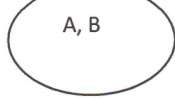
7. Вислів "Водопостачання багатоповерхового будинку на вулиці Прорізній" - це: (виберіть одну правильну відповідь)

1	Силогізм
2	складне судження
3	просте судження
4	поняття
5	Умовивід

8. Які з наведених прикладів є поділом поняття, а які розчленуванням предмета: (Запишіть у бланку відповідей до кожної літери, що позначає операції, відповідні цифри, що позначають приклади)

Операція	Приклад
A. Поділ поняття	1. Податки поділяються на прямі та непрямі; 2. Земна куля поділяється на східну і західну півкулі; 3. За темпераментом люди поділяються на сангвініків, холериків, флегматиків і меланхоліків;
B. Розчленування предмета	4. Університет поділяється на інститути, факультети, кафедри; 5. Загальні поняття поділяються на реєструючі та нереєструючі; 6. Прочищення водопровідної мережі може бути профілактичне та аварійне. 7. Семинар складається з розгляду шести питань; 8. Тиждень поділяється на сім днів.

9. Підберіть поняття, відношення між якими можна зобразити так: (Запишіть у бланку відповідей до кожної літери, що позначає графічне зображення відношень між поняттями, відповідні цифри, що позначають приклади)

Графічне зображення	Приклади
A. 	1. “інфляція”, “ріст цін на товари та послуги, що спричиняє знецінення грошей”; 2. “Київ”, “місто”;
B. 	3. “квадрат”, “рівносторонній прямокутник”; 4. ”Каменярі”, “поетичний твір І Франка”; 5. “логіка”, “наука про мислення”; 6. “Дніпро”, “найбільша річка України”.

10. У якому значенні вживається термін „логіка” у висловлюванні: „У твоїх думках є певна логіка.”? (виберіть одну правильну відповідь)

1	специфічні закономірності правильного мислення (послідовність мислення);
2	певна послідовність дій людини;
3	наука, що вивчає закони і форми міркувань;
4	об’єктивна закономірна послідовність речей і явищ (логіка речей);
5	жодне з наведених;

11. У наведених прикладах знайдіть загально-заперечне судження: (виберіть одну правильну відповідь)

1	Усі селітри добре розчиняються у воді.
2	І. Франко - видатний український письменник.
3	День був сонячний.
4	Жоден студент нашої групи не має академічної заборгованості.
5	Більшість студентів нашої групи не здали іспит з маркетингу.

12. Розставте у відповідності наведені судження з їх видами за змістом предиката:
(Затишіть у бланку відповідей до кожної літери відповідні цифри)

Приклади суджень	Види за змістом предиката
А. Банківська система – дворівнева. В. Деякі підприємства – рентабельні. С. Про менеджмент написано багато книжок Д. Генетика – наука. Е. Стимулювання пропозиції ефективніше за стимулювання попиту.	1. Атрибутивне 2. Існування (екзистенційне) 3. Відношення (релятивне)

13. Між якими судження має місце відношення підпорядкування:

(у бланку відповідей впишіть правильну відповідь літерними позначеннями типів суджень за об'єднаною класифікацією)

14. Поняття виражається у формі: (виберіть одну правильну відповідь)

1	Розповідного речення
2	Питального речення
3	Спонукального речення
4	Тексту
5	Слова або словосполучення

15. У судженні “Зловживання алкоголем негативно впливає на стан здоров'я” визначте розподіленість термінів:

(у бланку відповідей впишіть правильну відповідь за допомогою символів)

16. Зробіть символічний запис простого судження «Усі страхові маклери - посередники»:

(у бланку відповідей впишіть правильну відповідь однією формулою)

17. Вкажіть, як позначається менший термін силогізму:

(у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним знаком)

18. Закон достатньої підстави вимагає: (виберіть одну правильну відповідь)

1	аргументації
2	Координації
3	Субординації
4	Експлікації
5	незмінності думки у ході одного міркування

19. У простому категоричному силогізмі повинні бути термінів:

(у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом або цифрою)

20. Жодне S не є – P. Отже, деякі не-P є S. Це: (виберіть одну правильну відповідь)

1	просте обернення
2	протиставлення предикату
3	Перетворення
4	обернення з обмеженням
5	умовивід за „логічним квадратом”

21. Яка фігура в силогізмі:

Деякі угоди - договори.

Всі договори є цивільні правовідносини.

Отже, деякі цивільні правовідносини є угодами.

(у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним словом або цифрою)

22. Зробіть символічний запис складного судження “Збільшення рентабельності досягається або збільшенням продуктивності праці, або зниженням собівартості продукції.”

(у бланку відповідей впишіть правильну відповідь однією формулою)

23. Який вид силогізму наведено:

Усі дерева бувають або хвойними, або листяними.

Береза не хвойне дерево.

Отже, береза є листяним деревом.

(у бланку відповідей впишіть правильну відповідь одним поняттям)

24. Яке правило порушено в умовиводі:

Всі студенти здають іспити.

Іванов не студент.

Отже, Іванов не здає іспити. (Виберіть одну правильну відповідь)

1	із двох заперечних суджень висновок не витікає,
2	один засновок повинен бути судженням загальним,
3	у силлогізмі повинно бути три терміни,
4	середній термін повинен бути розподілений хоча б в одному із засновоків,
5	більший засновок має бути загальним, а менший стверджувальним.

25. Який метод дослідження причинних зв'язків застосовано в індуктивному умовиводі:

$ABCD \rightarrow adcb$.

$A_1BCD \rightarrow a_1dcb$.

$A_2BCD \rightarrow a_2dcb$.

Отже, обставина А є причина явища а. (Виберіть одну правильну відповідь)

1	метод залишків,
2	метод подібності і відмінності,
3	метод єдиної подібності,
4	метод єдиної відмінності,
5	метод супутніх змін.

26. Визначте модальність судження: „Можливо завтра піде дощ.” (Виберіть декілька правильних відповідей)

1	алетична (необхідність)
2	алетична (випадковість)
3	алетична (можливість)
4	деонтична (обов'язок)
5	епістемічна (проблематичне)

27. Визначте вид умовиводу: „Усі рентабельні підприємства мають прибуток, а «Світоч» – рентабельне підприємство.” (Виберіть одну правильну відповідь)

1	ентимема з пропущеним висновком,
2	ентимема з пропущеним більшим засновком,
3	ентимема з пропущеним меншим засновком,
4	безпосередній умовивід,
5	полісиллогізм.

28. Визначте модус категоричного силлогізму:

Жоден державний службовець не є підприємцем.

Усі, хто займається комерційною діяльністю, – підприємці.

Отже, жоден державний службовець не займається комерційною діяльністю.

(Виберіть одну правильну відповідь)

1	EAE
2	IAI
3	EII
4	IOO
5	OEI

29. Яке обмеження поняття “населений пункт” буде правильним? (виберіть одну правильну відповідь)

1	вулиця Хрещатик
2	Пункт
3	місто

4	місце проживання
5	Острів

30. До кожного дефінієндума підберіть відповідний дефінієнс. (Запишіть у бланку відповіді до кожної літери відповідні цифри)

<u>Дефінієндум</u>	<u>Дефінієнс</u>
A. Обсяг поняття	1. форма міркування, в якій стверджується або заперечується існування предметів, зв'язок між предметом та його властивостями, відношення між предметами;
B. Судження	2. умовивід, в якому на підставі наявності ознаки в кожного предмета певного класу робиться висновок про її наявність у всього класу предметів;
C. Простий категоричний силогізм	3. вид опосередкованих умовиводів, що складається з трьох категоричних суджень;
D. Повна індукція	4. множина предметів, кожний з яких є носієм ознак, що становлять зміст поняття;
E. Несумісні поняття	5. поняття, обсяги яких зовсім не збігаються.

Методи навчання

Методи набуття нових знань, формування вмінь та навичок, закріплення, перевірки. Словесні – пояснення, лекція, бесіда.

Практичні – навчальні вправи, практичні роботи, конференції, проведення семінарських занять під керівництвом викладача.

Реалізація компетентнісного підходу до навчання передбачає використання в навчальному процесі активних та інтерактивних форм проведення занять. На заняттях з дисципліни «Логіка» використовуються метод проектів, дискусія та презентація.

Форми контролю

Попередній контроль – опитування

Поточний контроль - опитування

Тематичний контроль – написання модульних контрольних робіт

Підсумковий контроль - залік

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (затверджено Вченою радою НУБіП України 26.04.2023 р., протокол № 10).

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{дис}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{НР}$ (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{ат}$.

12. Навчально - методичне забезпечення

1. Електронний навчальний курс з дисципліни «Логіка». Elearn: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=4>

2. Конверський А.Є. Логіка. К.: Четверта хвиля, 2020. 272 с.
2. Конверський А.Є. Логіка. Підручник для студентів юридичних факультетів. 6-те вид. перероб. та доп. – К.: Центр учбової літератури, 2021. 424 с.
3. Сторожук С.В., Матвієнко І.С. Практикум з логіки для юристів. К., 2021. 56 с.
4. Сторожук С.В., Матвієнко І.С. Методичні вказівки для студентів спеціальності «Інженерія програмного забезпечення». К., 2021. 56 с.
5. Практикум з логіки для студентів педагогічних спеціальностей / Уклад. Сподін Л.А. К.: ДДП «Експо-Друк», 2013. 55 с.
6. Сподін Л.А. Логіка для студентів педагогічних спеціальностей. К.: ДДП «Експо-Друк», 2011. 57 с.

13. Рекомендовані джерела інформації

Базові

7. Гетманова А. Д. Посібник з логіки. Київ, 2000. 304 с.
8. Гладунський В.Н. Логіка для студентів економічних спеціальностей: Навчальний посібник. Львів: Афіша, 2002. 359 с.
9. Жеребкін В.Є. Логіка. Харків: Основи, К.: Знання, 2008. 256 с.
10. Конверський А. Є. Логіка. К.: Четверта хвиля, 2021. 272 с.
11. Конверський А.Є. Критичне мислення. Підручник для студентів навчальних закладів вищої освіти усіх спеціальностей. К: Центр навчальної літератури, 2020. 340.
12. Гоян І. М., Матвієнко І. С., Сторожук С. В. Логіка: навчальний посібник. Київ «Вадекс», 2020. 395 с.
13. Тофтул М. Г. Логіка. К.: Академія, 2009. 336 с.
14. Хоменко І.В. Логіка. Теорія та практика. К: Центр навчальної літератури, 2019. 400 с.
15. Хоменко І.В., Алексюк І. А. Основи логіки. Підручник. К.: Золоті ворота, 2008. 256 с.

Допоміжні

1. Колотілова Н. Логіка і риторика: ретроспектива взаємозв'язку: монографія. К: Центр навчальної літератури, 2019. 272 с.
2. Конверський А.Є. Логіка. Підручник для студентів юридичних факультетів. К: Центр навчальної літератури, 2019. 424 с.
3. Кислюк К. Логіка. Конспект лекцій. К.: Кондор, 2016 р. 92 с.
4. Конверський А.Є. Сучасна логіка. Класична та некласична. К: Центр навчальної літератури, 2018. 296 с.
5. Матвієнко І.С. Практикум з логіки. Методичні вказівки. Київ. 2018. 64 с.
6. Ряшко В.І. Логіка. К: Центр навчальної літератури, 2019. 328 с.
7. Хоменко І.В. Логіка – юристам. К.: Четверта хвиля, 1998. 392 с.

Інформаційні ресурси

1. Конверський А. Є. К 64 Логіка (традиційна та сучасна): Підручник для студентів вищих навчальних закладів : веб-сайт. URL: http://www.immsp.kiev.ua/postgraduate/Biblioteka_trudy/Logika_tradic_Konverskiy_2008.pdf (дата звернення: 10.05.2022).
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/> (дата звернення: 15.04.2022).
3. Конверський А.Є. Логіка : веб-сайт. URL: http://pidruchniki.ws/10600221/logika/predmet_logiki_nauki (дата звернення: 17.04.2021).
4. Логіка як наука: її предмет, метод, а також практичне значення її знань: веб-сайт. URL: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/83/2/> (дата звернення: 18.05.2021).

5. Логіка як наука, її предмет, структура, мова і основні закони: веб-сайт. URL: http://buklib.net/component/option,com_jbook/task,view/Itemid,99999999/catid,144/id,4928/(дата звернення: 18.05.2022).